

Museumcijfers 2011

Jaaruitgave

Stichting Museana

1. Inleiding
2. Musea in Nederland
3. Bezoek
4. Educatie
5. Digitale activiteit
6. Werkgelegenheid
7. Hoeveel geld gaat er om in de sector
8. Wat doet de stichting Museana

Colofon

I. Inleiding

Hoeveel musea zijn er in Nederland? Hoeveel mensen gaan er naar toe? Hoeveel mensen werken er? Wat doet een museum zoal? Wat voor soorten musea zijn er? En wat kosten ze? Het zijn vragen die bij velen opkomen en waarop het antwoord tot voor kort niet zo makkelijk te vinden was. De museumwereld heeft daarom de handen ineen geslagen.

Met de publicatie van MUSEUMCIJFERS 2011 zijn de belangrijkste getallen bijeengebracht in een handzaam overzicht. Dit is samengesteld uit de gegevens die zijn verzameld in Museana, een gegevensbank waarin in 2011 een kleine 250 musea hun kerngegevens hebben opgeslagen.¹ Deze zijn geëxtrapoléerd naar de totale onderzoeksgroep van 422 musea.

Museumcijfers 2011 is mogelijk geworden doordat de Vereniging van Rijksmusea en de Nederlandse Museumvereniging besloten samen te werken in Museana. In nauw contact met het CBS hebben zij het aantal deelnemende musea spectaculair uitgebreid. Zo werd het mogelijk met meting en extrapolatie belangrijk cijfermateriaal over de museumsector in Nederland naar buiten te brengen.

¹ Van deze groep gaven 17 musea tijdelijk, gedeeltelijk of geheel gesloten te zijn geweest in 2011.

RECHTSVORMEN MUSEA [p. 5]

Veruit de meeste musea zijn een stichting. Hieronder vallen zowel particulier als door de overheid gefinancierde musea. Sinds midden jaren '90 zijn vele overheden er toe overgegaan hun musea te verzelfstandigen. Meestal kozen zij een stichting als rechtsvorm. De financiële relatie tussen museum en overheid is terug te voeren op deze verzelfstandiging. Een klein deel van de musea is nog echt onderdeel van een overheid of een universiteit. De musea die zich in verenigingsvorm organiseren zijn vooral particuliere musea.

HOOFDFINANCIERS IN AANTAL EN IN OMZET [p. 6-7]

De meeste musea in Nederland worden hoofdzakelijk gefinancierd door gemeenten. Opvallend is dat op de tweede plek hoofdzakelijk particulier gefinancierde musea staan. Kijken we naar de geldbedragen dan zien we

een heel ander beeld. Het Rijk is dan een grotere financier dan de gemeenten bij elkaar. Daar nog boven staat echter het bedrag dat musea zelf uit de particuliere sector halen. Hoewel dit niet om één financier gaat, toont het wel hoe belangrijk particulieren zijn.

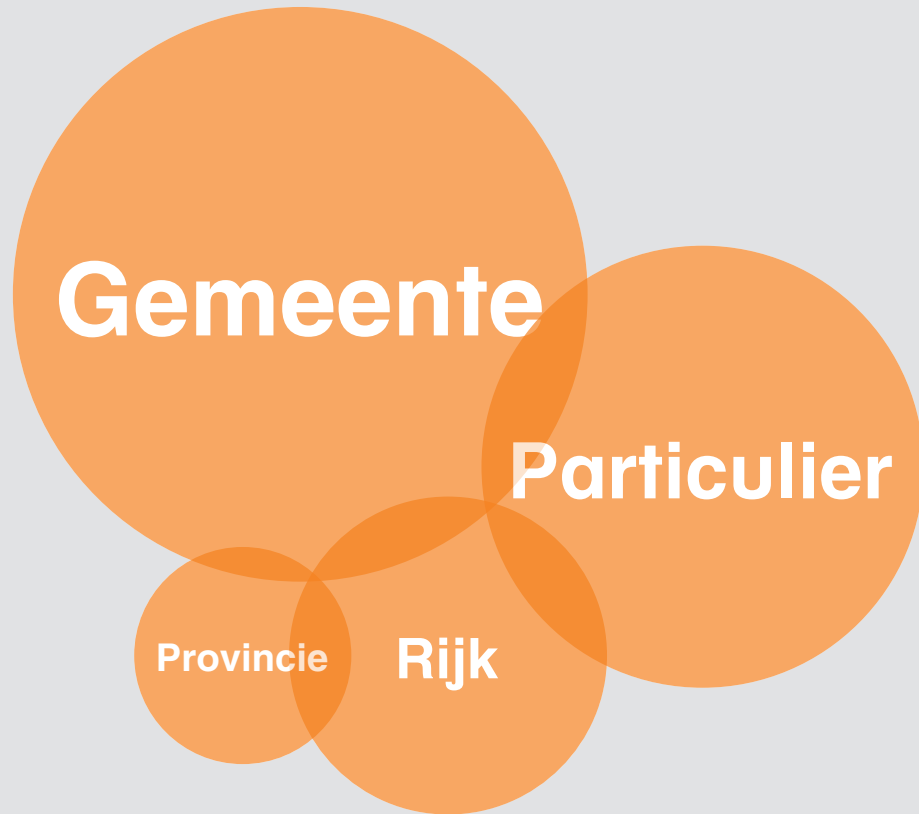
WELKE SOORTEN ZIJN ER EN HOE VERHOUDEN ZE ZICH TOT ELKAAR [p. 8-9]

Meer dan de helft van de musea in Nederland heeft de geschiedenis² als belangrijkste onderwerp. Een kleine 20% van alle musea richt zich volledig op kunst. Een kleiner aantal gaat over natuurhistorie, volkenkunde of wetenschap en techniek. In grootte van omzet springen musea voor kunst en volkenkunde er uit. Zij hebben in vergelijking tot hun aantal een relatief hoge omzet.

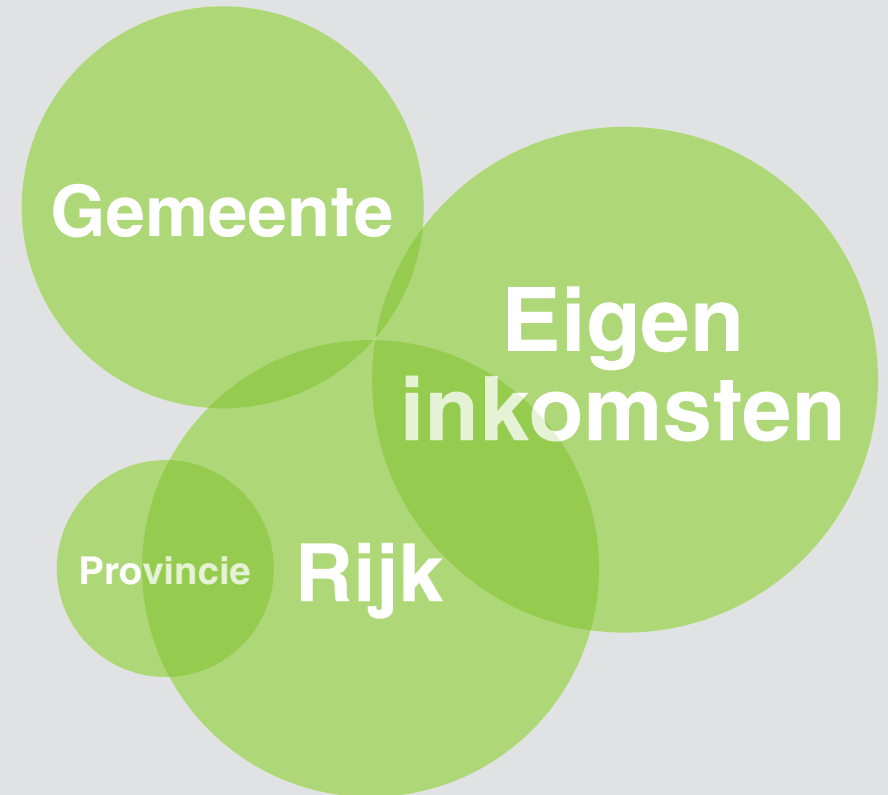
² Onder geschiedenis vallen ook cultuurhistorische en archeologische musea.

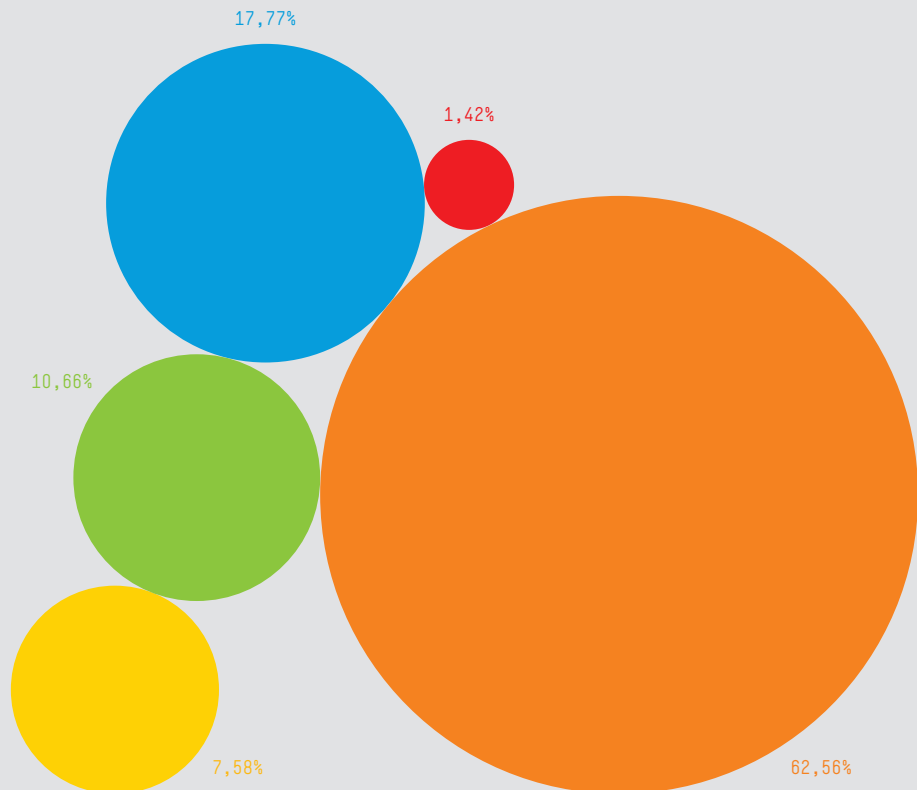
Rechtsvormen musea

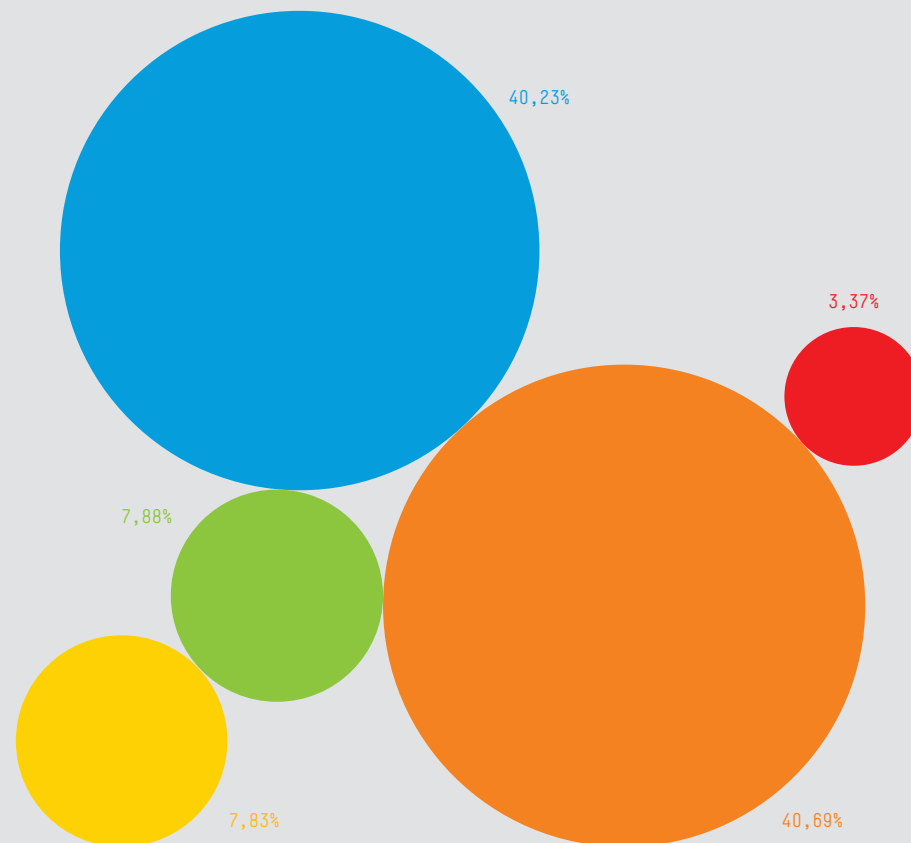
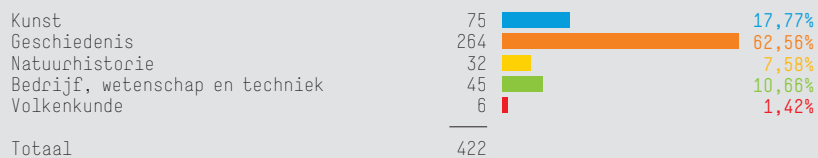
Hoofdfinanciers in aantal

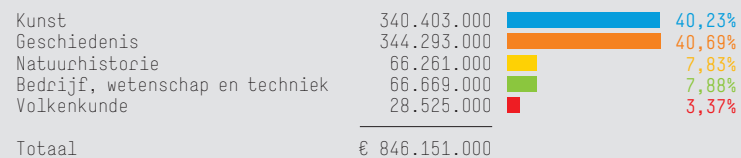
Hoofdfinanciers in omzet

Verskillende soorten musea naar aantallen

Verskillende soorten musea naar omzet

BEZOEKCIJFERS

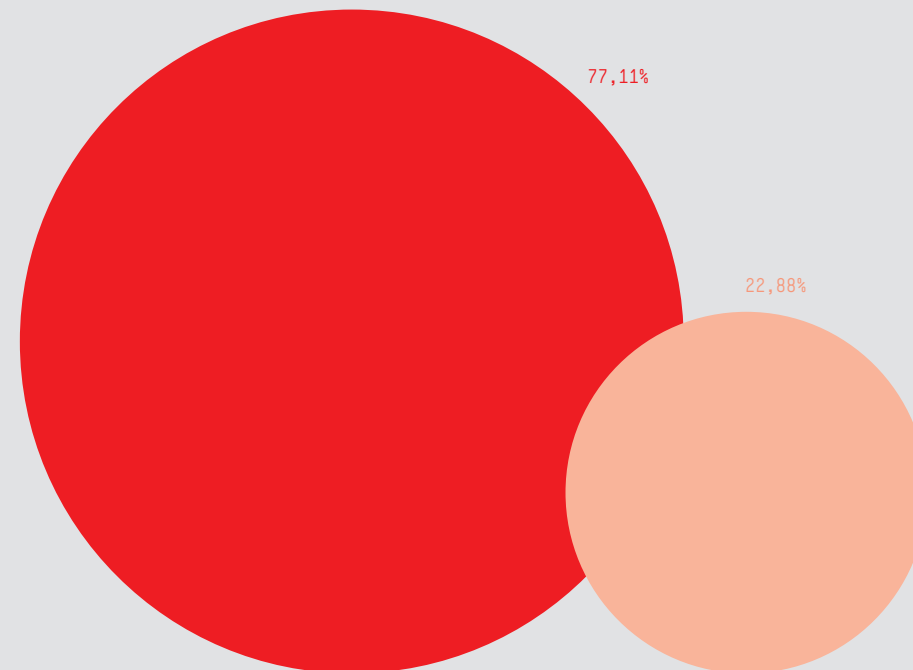
[p. 11-12]

De belangstelling voor Nederlandse musea zit al jaren in de lift. In 2011 passeerden 19,8 miljoen mensen de kassa. Jeugd van nul tot achttien is goed vertegenwoordigd met 4,5 miljoen bezoeken. Indrukwekkend is het aantal buitenlanders met 26 procent. Onze musea ontvangen een groeiend aantal gasten uit alle hoeken van de wereld. Het lokaal bezoek (binnen de gemeentegrens) bedraagt 22 procent van het totaal. Het binnenlandse bezoek (van buiten de gemeentegrens) vertegenwoordigt ruim de helft uit van alle bezoek.

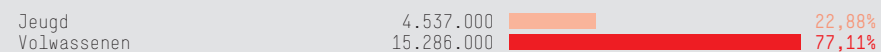
TOEGANGSPRIJZEN

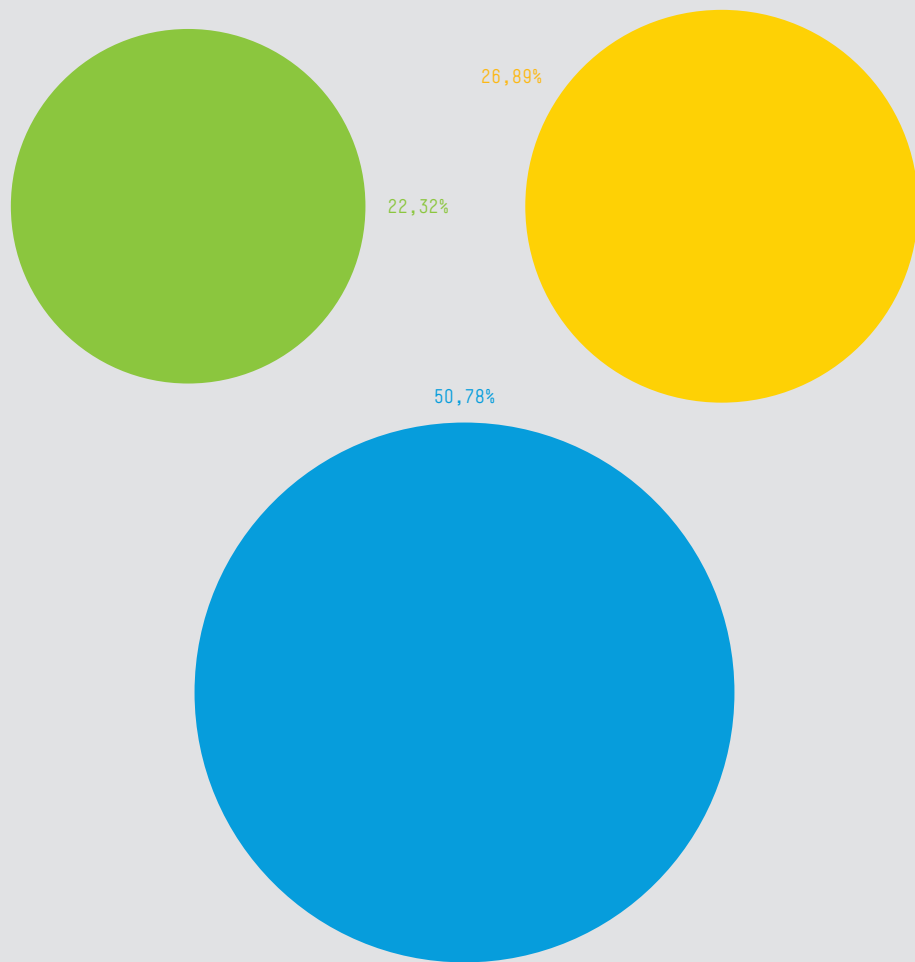
[p. 13]

De gemiddelde toegangsprijs is de prijs van alle toegangskaarten voor die leeftijd gedeeld door het aantal musea. De prijzen lopen erg uiteen van € 1,50 bij de kleinste musea tot € 15 voor de grootste.

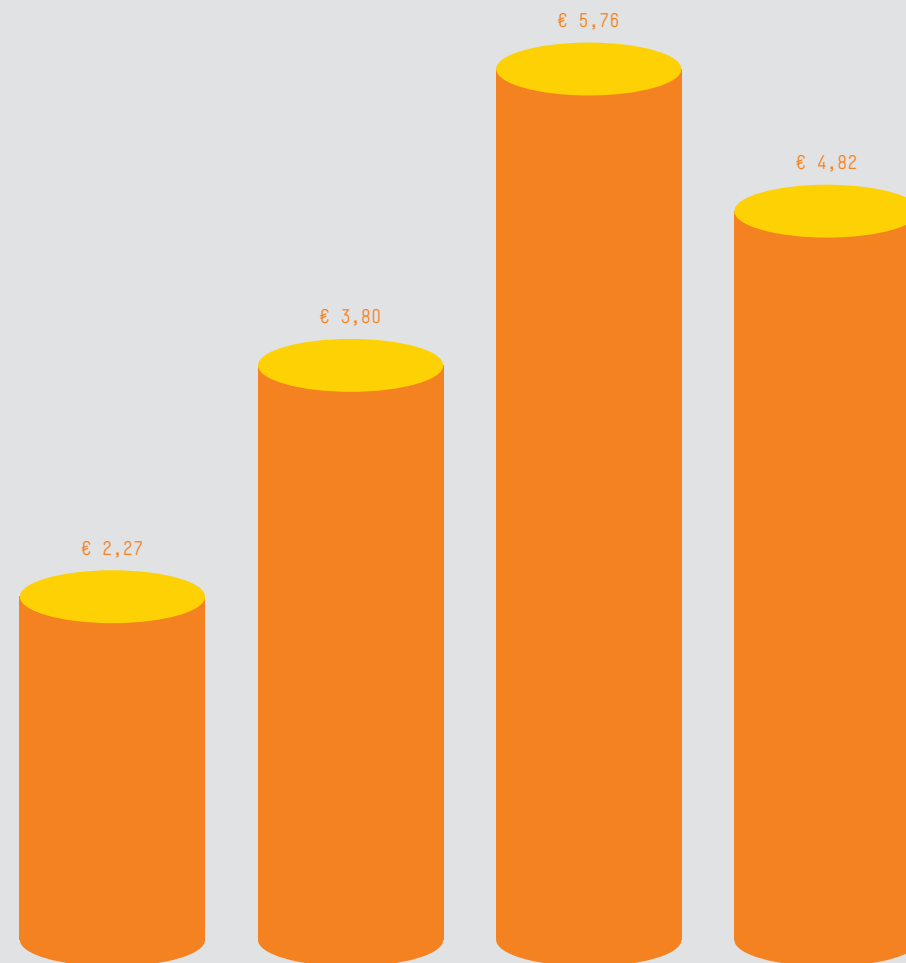
Bezoekersaantallen

Geografisch herkomst bezoekers

Lokaal bezoek	4.426.000	22,32%
Binnenlands bezoek	10.067.000	50,78%
Internationaal bezoek	5.331.000	26,89%

Gemiddelde toegangsprijzen

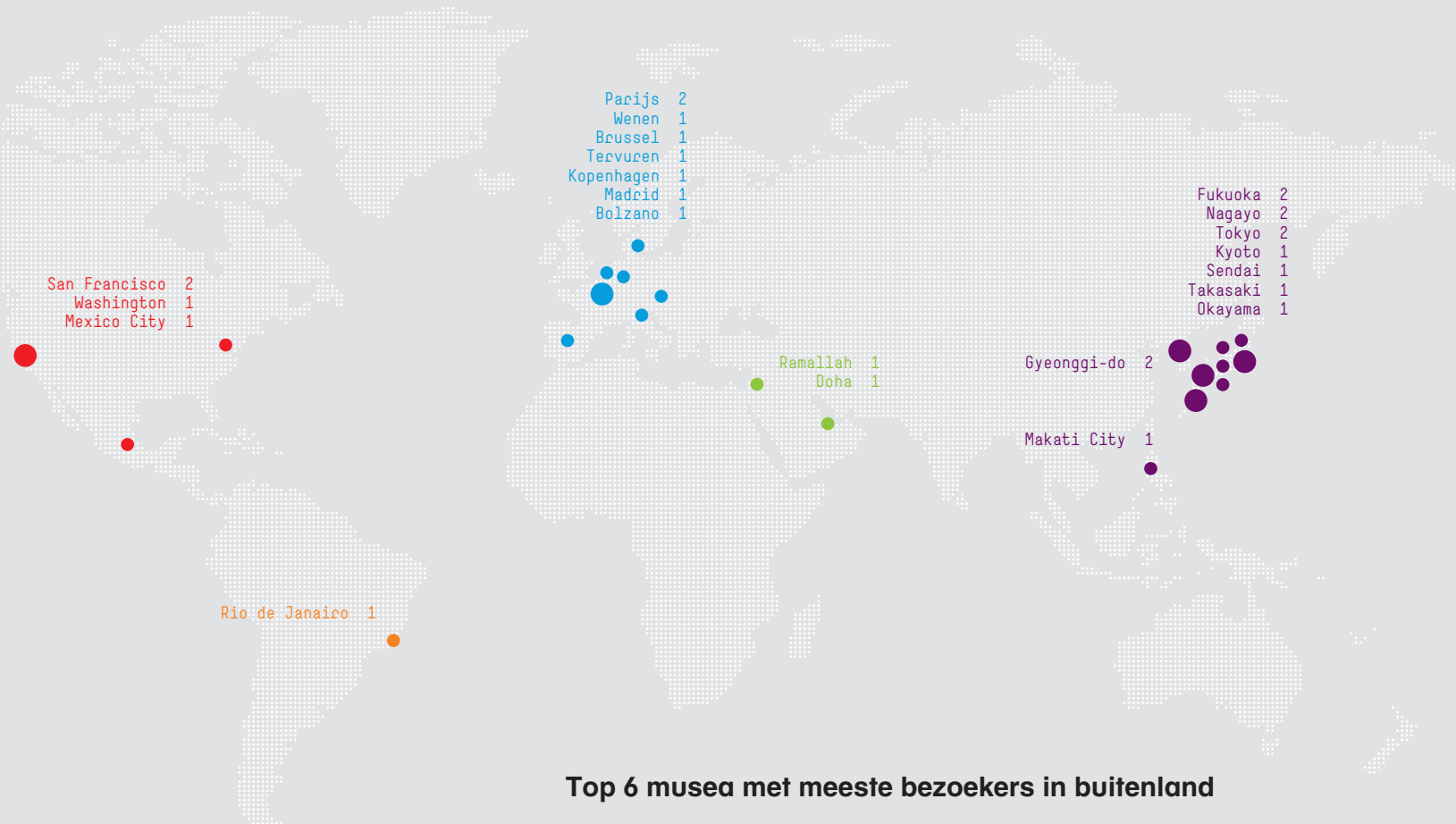
Toegangsprijs van een 10-jarige	€ 2,27
Toegangsprijs van een 15-jarige	€ 3,80
Toegangsprijs van een 25-jarige	€ 5,76
Toegangsprijs van een 66-jarige (65 plus)	€ 4,82

TENTOONSTELLINGEN

[p. 14-15]

365 van de 422 musea organiseren tijdelijke tentoonstellingen, waarvan er 38 een toeslag vragen. Gemiddeld organiseert een museum 3,8 tijdelijke tentoonstellingen per jaar. 85 musea organiseerden tijdelijke tentoonstellingen buiten hun eigen museum.

Een klein deel van de musea organiseert tentoonstellingen in het buitenland. Deze tentoonstellingen hebben een groot bereik, het totale bezoekersaantal in 2011 was 3.700.232. Op de kaart staat waar de tentoonstellingen plaatsvonden.³

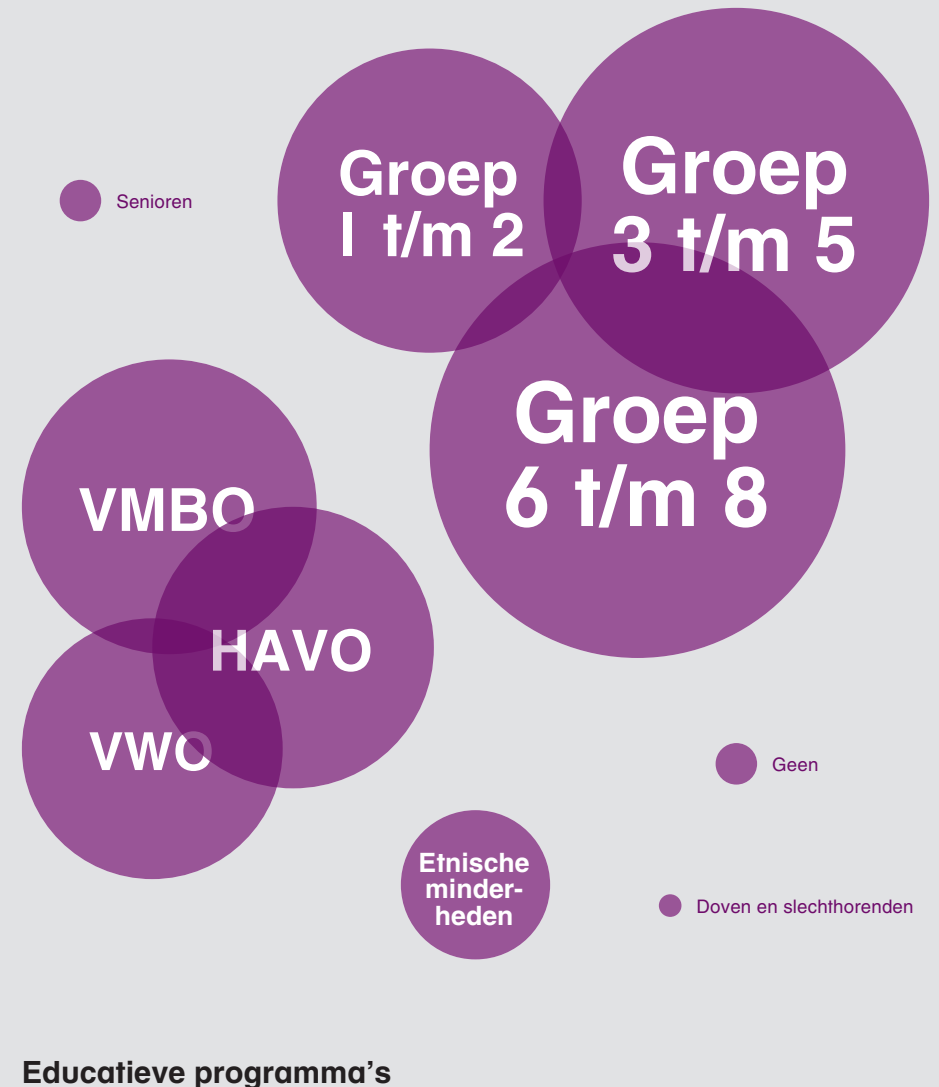

³ De locaties van de tentoonstellingen is niet uitgevraagd in Museana, de gegevens van de opvallendste tentoonstellingen zijn aanvullend verzameld.

Top 6 musea met meeste bezoekers in buitenland

Museum	Aantal tentoonstellingen:	Aantal bezoeken:
Rijksmuseum	6	737.000
Kröller-Müller museum	3	660.000
Van Gogh Museum	2	585.000
Gemeentemuseum Den Haag	1	570.000
/ Escher in het Paleis		
Teylers museum	1	300.000
Het Rembrandthuis	2	240.000

Musea en educatie zijn sterk met elkaar verbonden. Ruim 95% van alle musea heeft een educatief aanbod. Educatie is een speerpunt voor veel musea. Dit vertaalt zich in een groot en gedifferentieerd educatief aanbod voor kinderen in verschillende leeftijden én voor volwassenen. Daarnaast zijn musea zich bewust dat investeren in de jeugd belangrijk is voor bezoek in de toekomst. In 2011 werden er 4,5 miljoen bezoeken gebracht aan musea door kinderen van nul tot en met achttien jaar. Hiervan was 38% een bezoek in schoolverband.

5. Digitale activiteit (p.19)

De musea zijn in sterk toenevende mate digitaal actief. Ook kleinere musea kunnen niet zonder een website. Veel van het aanbod aan de bezoekers is terug te vinden op internet. In 2011 waren er ruim 38 miljoen unieke bezoeken aan de websites van de 422 musea. Ongeveer een derde van deze musea is actief op verschillende sociale media. Ze hebben gezamenlijk ruim 1 miljoen volgers.

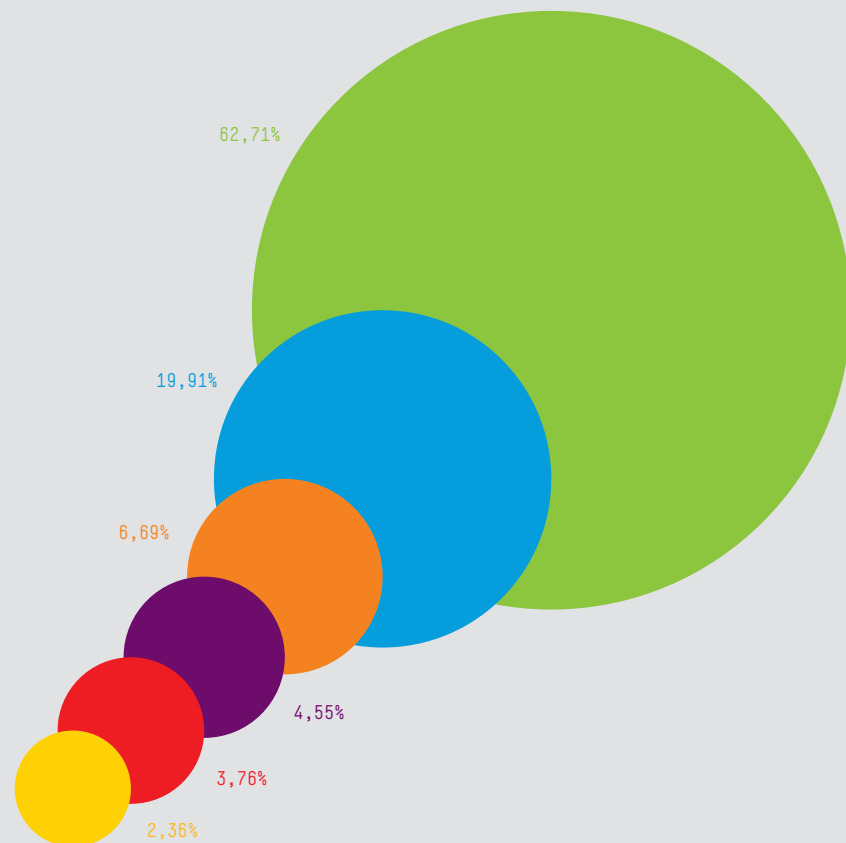
6. Werkgelegenheid (p.20-23)

Vrijwilligers zijn een belangrijke factor in de professionele museale sector. In aantallen zijn ze veruit de grootste groep die in de sector werkzaam is. In FTE's is het beeld anders. De door vrijwilligers verrichte werkzaamheden zijn zeer divers. Hoewel er een zwaartepunt ligt bij publieksfuncties blijkt dat ze eigenlijk alle taken binnen het museum vervullen. Dit klopt met de vele kleine musea die voornamelijk of zelfs geheel gerund worden door vrijwilligers.

5. Digitale activiteit

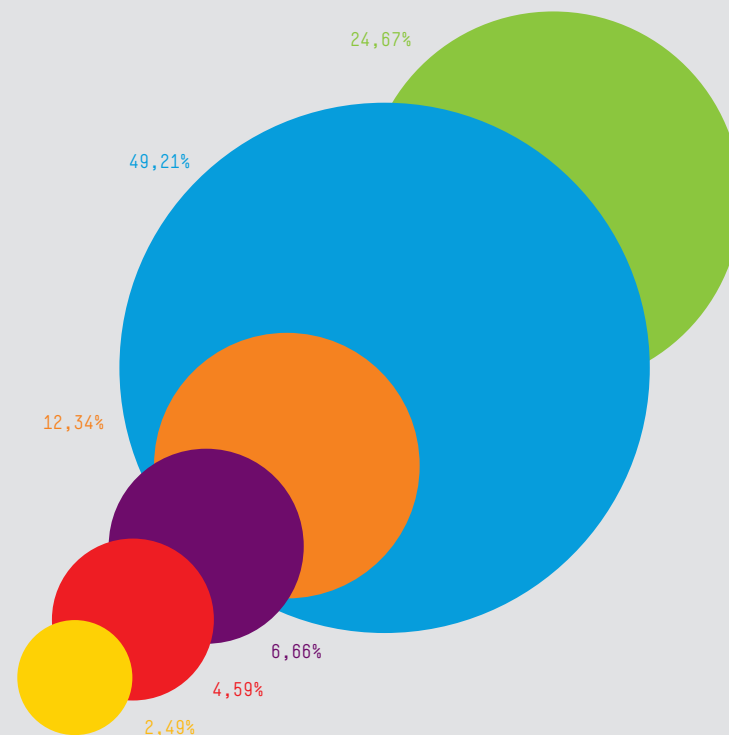

Welke informatie is er te vinden op de websites van Nederlandse musea?

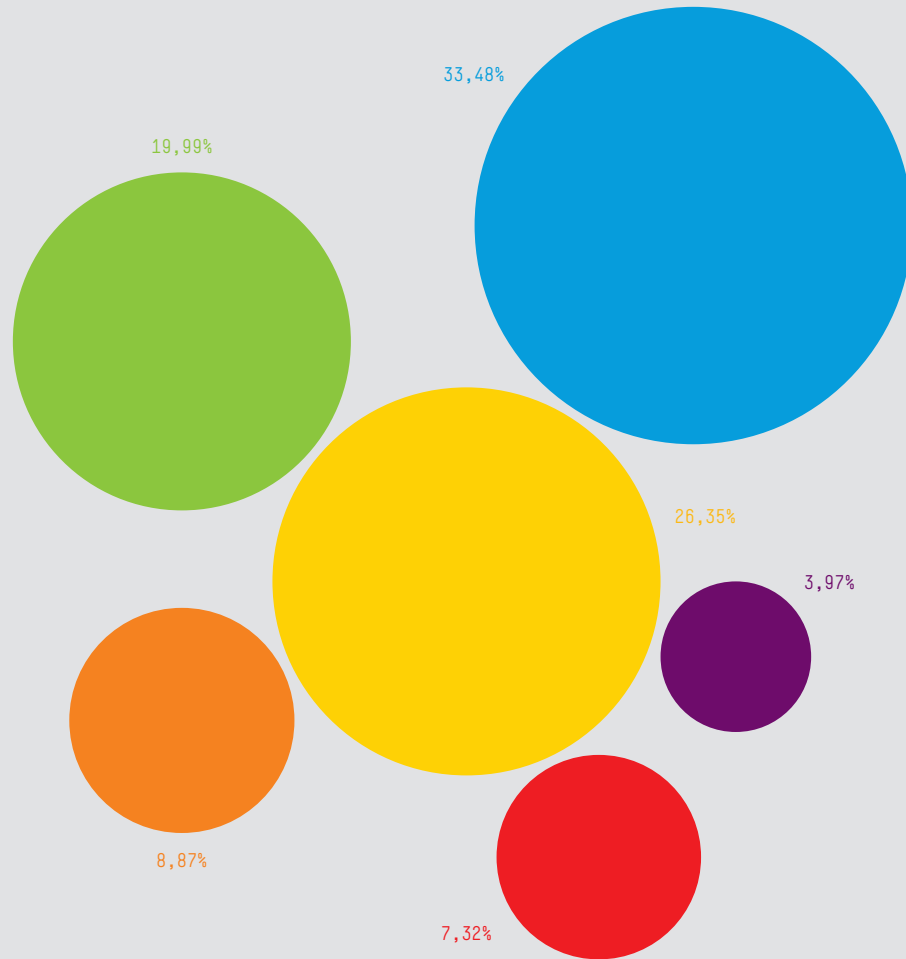
Werknemers in aantallen

Op loonlijst in vaste dienst	6.128	19,91%
Op loonlijst voor bepaalde tijd	2.060	6,69%
Freelancers met VAR-verklaring	727	2,36%
Vrijwilligers	19.296	62,71%
Stagiaires	1.157	3,76%
Overig bezoldigden	1.400	4,55%

Werknemers in FTE

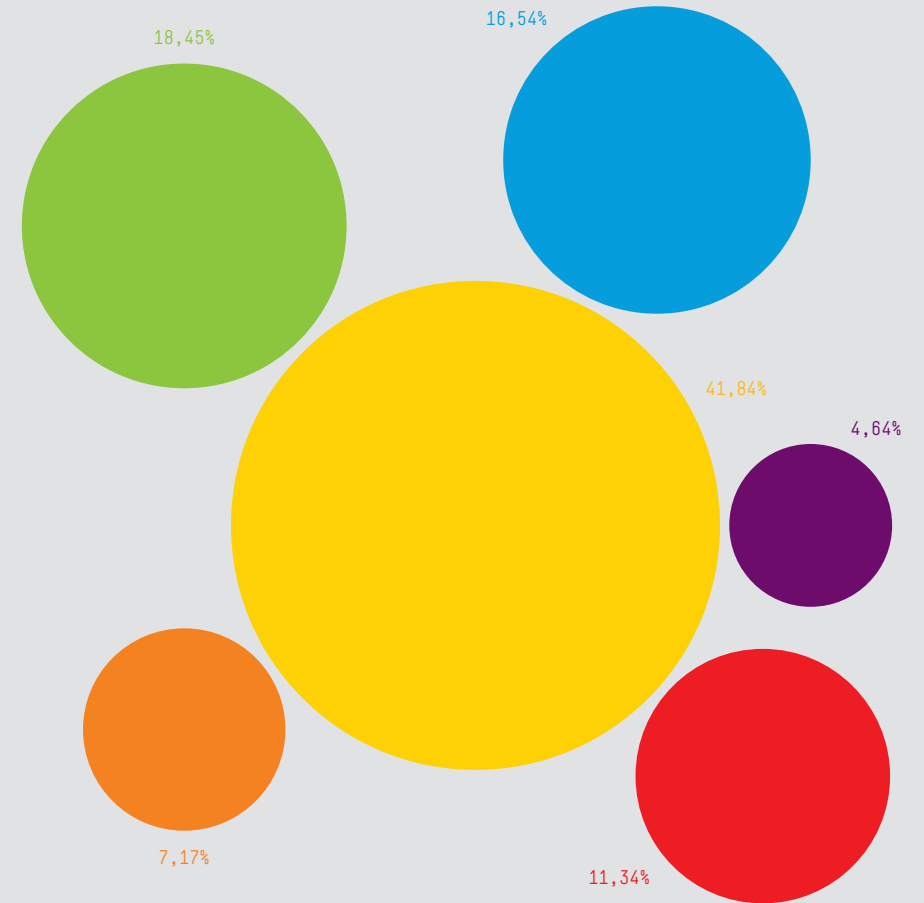
FTE op loonlijst in vaste dienst	4.656	49,21%
FTE op loonlijst voor bepaalde tijd	1.168	12,34%
FTE freelancers met VAR-verklaring	236	2,49%
FTE vrijwilligers	2.334	24,67%
FTE stagiaires	436	4,59%
FTE overig bezoldigden	631	6,66%

Functieverdeling betaalde medewerkers

[loonlijst/freelancers]

Publiek	1.597	26,35%
Educatie	444	7,32%
Collectie	1.212	19,99%
Wetenschap	241	3,97%
Bedrijfsvoering	2.029	33,48%
Commerciële activiteiten	538	8,87%

Functieverdeling onbetaalde medewerkers

[vrijwilligers/stagiaires]

Publiek	1.422,62	41,84%
Educatie	385,55	11,34%
Collectie	627,30	18,45%
Wetenschap	157,72	4,64%
Bedrijfsvoering	562,57	16,54%
Commerciële activiteiten	244,06	7,17%

BATEN
 [p.25-27]

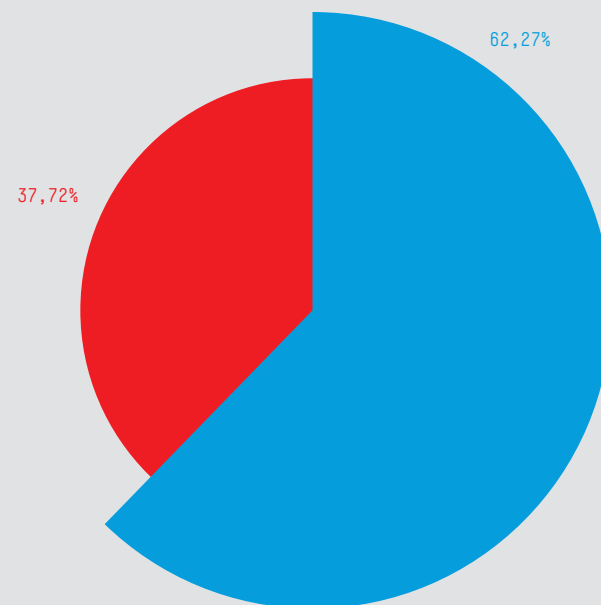
Er gaat bijna € 850 miljoen om in de Nederlandse musea. Daarvan verdienen ze € 320 miljoen zelf. De meeste eigen inkomsten komen uit de entree. Heel veel musea in Nederland krijgen financiële steun van de overheid voor behoud en beheer en om hun collecties voor het publiek toegankelijk te maken. Het kan per museum verschillen van welke overheid het geld komt: het rijk, de provincie of de gemeente. De meeste musea zijn gemeentelijke musea. De meeste grote zijn een rijksmuseum. Zij ontvangen doorgaans geen subsidie van plaatselijke overheden en andersom: musea met steun van gemeente en provincie ontvangen geen rijks gelden. Het rijk is verreweg grootste financier onder de overheden.

LASTEN
 [p.28]

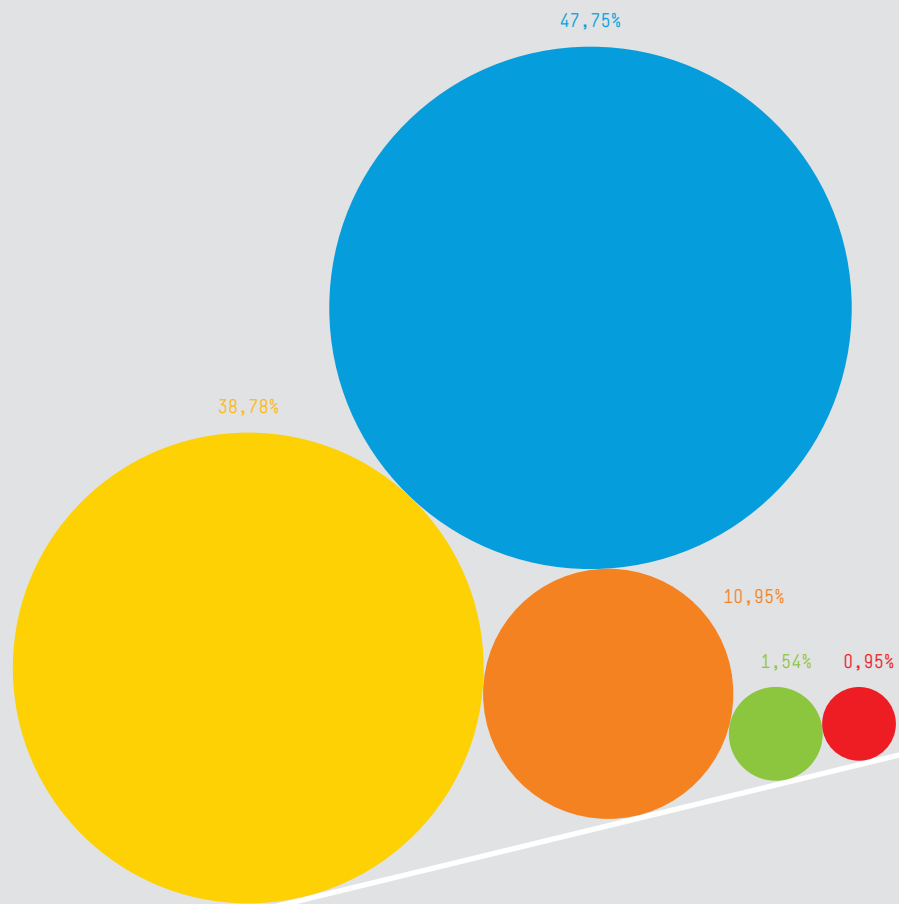
De meeste kosten zitten in personeel. Onder 'overige bedrijfsvoering' vallen kosten als marketing en verzekeringen. De winkels en horecagelegenheden draaien doorgaans goed met een opbrengst die ruim twee maal zo groot is als de inkoopkosten.

GEBOUW, HORECA EN WINKEL
 [p.29-31]

- Meer dan de helft van de musea zijn huurder.
- Bijna de helft heeft de horeca in eigen beheer.
- Meer dan driekwart heeft de winkel in eigen beheer.

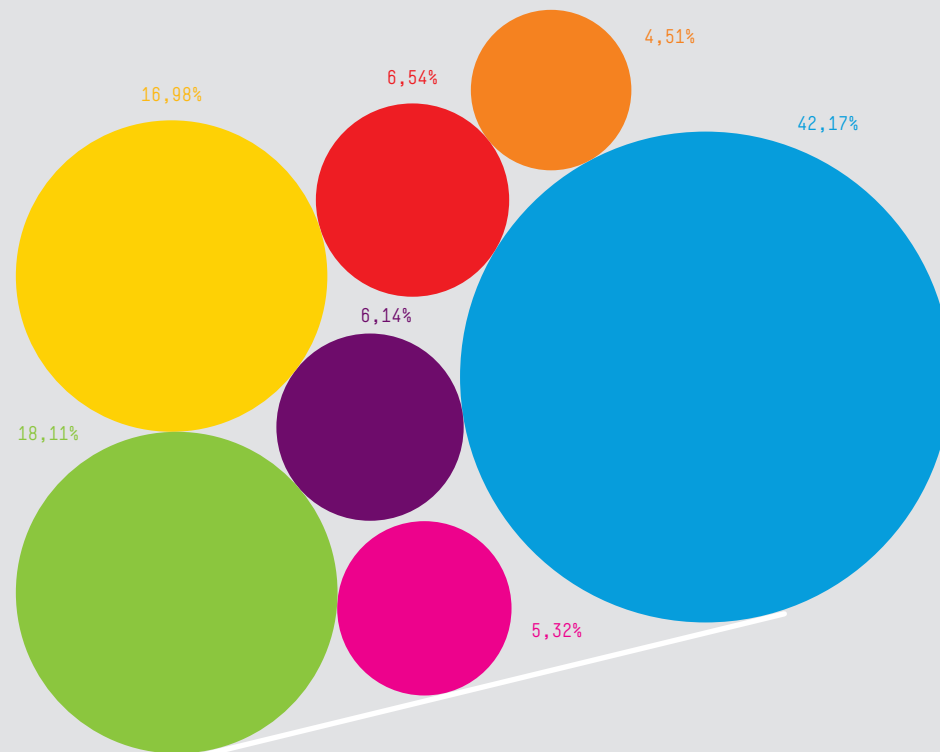

Baten

Subsidie	€ 526.909.000	62,27%
Eigen inkomsten	€ 319.243.000	37,72%

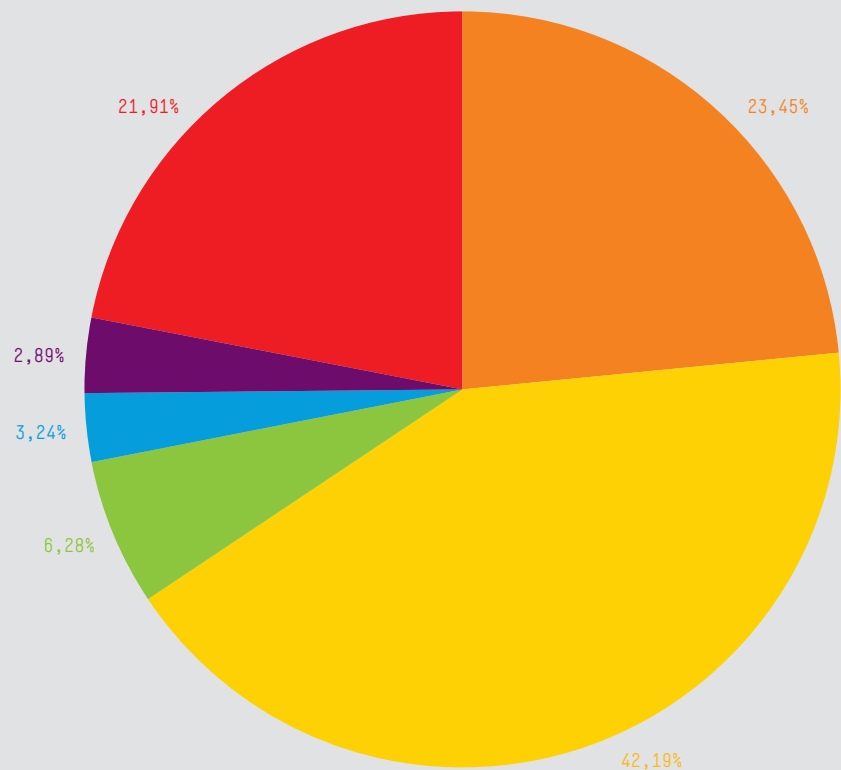
Subsidie

Rijk	251.626.000	47,75%
Provincie	57.742.000	10,95%
Gemeente	204.379.000	38,78%
Europa	8.155.000	1,54%
Overheids Fondsen	5.007.000	0,95%
Totaal	€ 526.909.000	

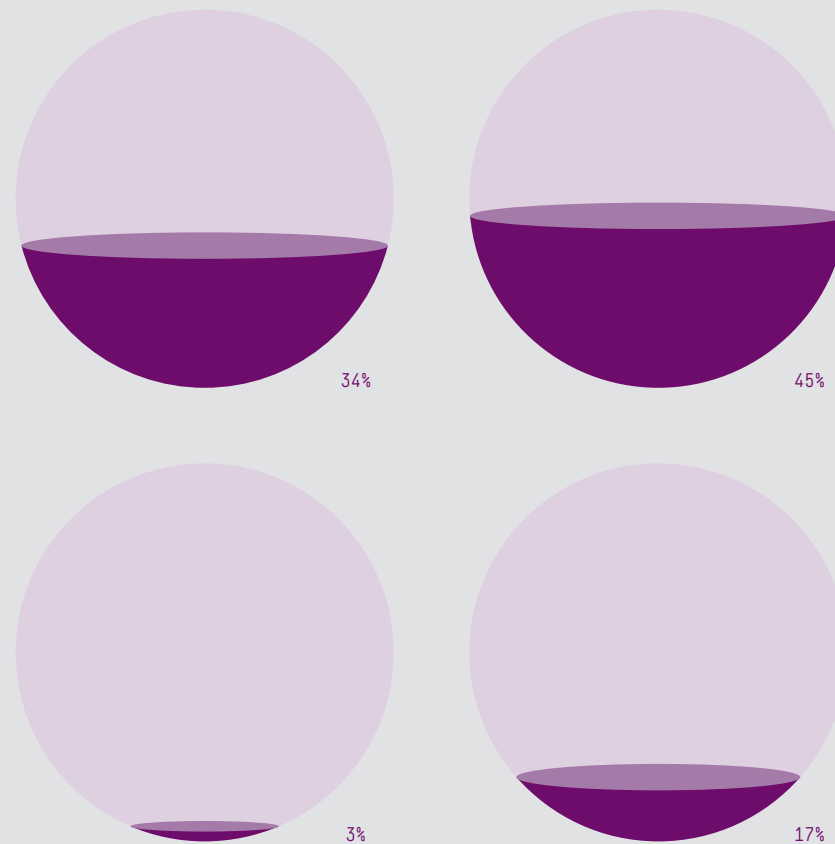
Eigen inkomsten

Entree	134.643.000	42,17%
Sponsoring	14.404.000	4,51%
Horeca en winkel	54.234.000	16,98%
Diversen	57.826.000	18,11%
Giften	20.882.000	6,54%
Goede doelen loterij	19.622.000	6,14%
Private fondsen	17.633.000	5,32%
Totaal	€ 319.243.000	

Lasten

Huisvestingskosten	€ 198.357.000	23,45%
Personeel	€ 356.773.000	42,19%
Tentoonstellingskosten	€ 53.181.000	6,28%
Aankoopkosten	€ 27.465.000	3,24%
Inkoop horeca en winkel	€ 24.447.000	2,89%
Overige bedrijfsvoering	€ 185.326.000	21,91%

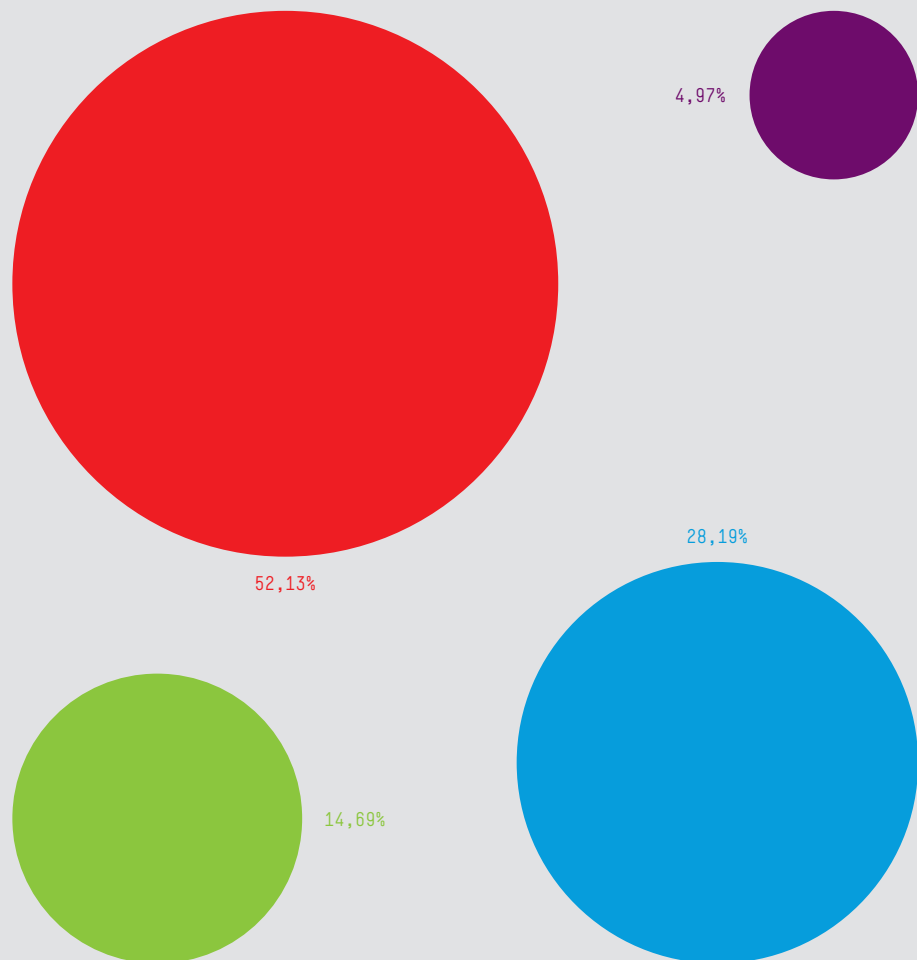

Hoe is de horecavoorziening geregeld?

Er is geen horeca voorziening	141	34%
Horeca in eigen beheer	192	45%
Verpacht/verhuurd aan Museum gelieerd rechtspersoon	12	3%
Verpacht/verhuurd aan commerciële partij	72	17%

7. Hoeveel geld gaat er om in de sector

30

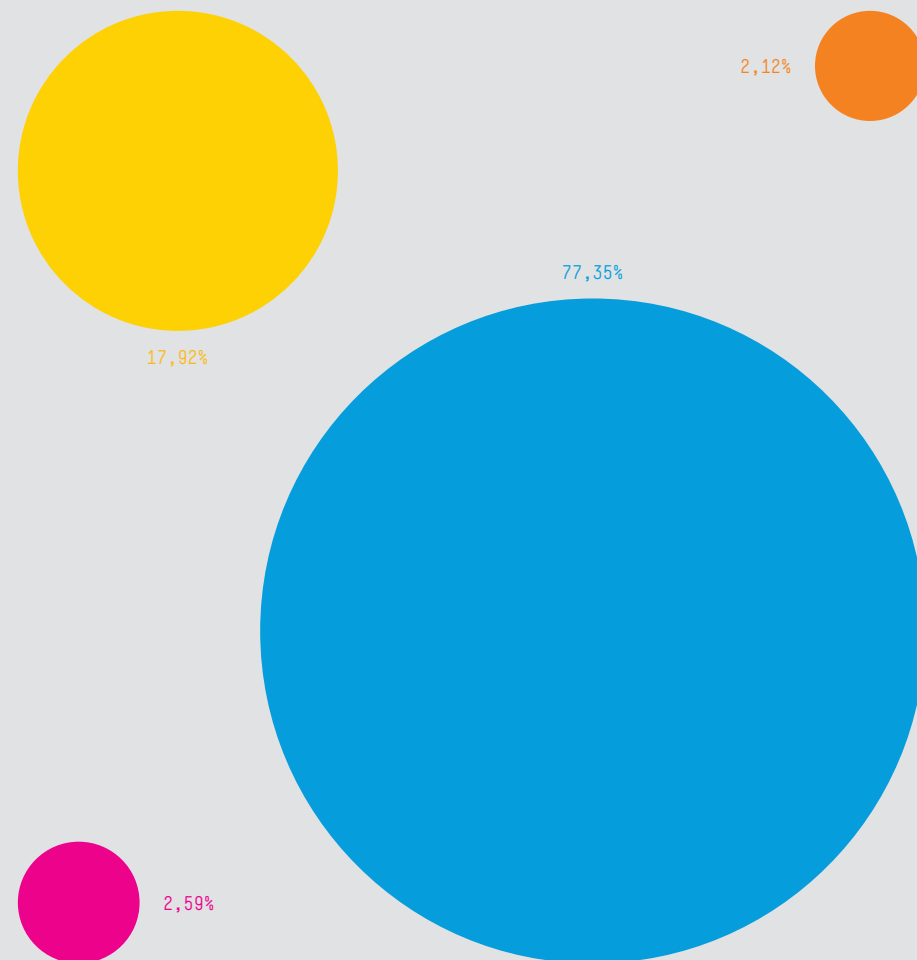

Hoe is het gebruik van het gebouw geregeld?

Gebouw is in eigen bezit	119	28,19%
Gebouw wordt gehuurd	220	52,13%
Gebouw wordt beschikbaar gesteld	62	14,69%
Deels eigen bezit en deels gehuurd	21	4,97%

7. Hoeveel geld gaat er om in de sector

31

Hoe is de winkelvoorziening geregeld?

Winkel in eigen beheer	328	77,35%
Er is geen winkel of shoppedeelte	76	17,92%
Verpacht/verhuurd aan museum gelieerd rechtspersoon	11	2,59%
Verpacht/verhuurd aan commerciële partij	9	2,12%

De stichting Museana, opgericht door de Vereniging van Rijksmusea verzamelt sinds 2007 bedrijfsgegevens om inhoudelijk en met gezag cijfers van de eigen museumsector bijeen te brengen. Het doel is meer inzicht voor de sector zelf en voor de buitenwereld.

Alle deelnemende musea kunnen zichzelf met anderen vergelijken. Door de uitbreiding van het aantal deelnemers is het ook voor anderen dan de musea interessant geworden de cijfers te kennen en een beeld te krijgen van de sector als geheel.

Nederland telt honderden musea: in totaal zijn er 1.250 instellingen die zich zo noemen. Het woord museum is geen beschermde term. Van deze 1.250 waren er in 2011 422 lid van de Nederlandse Museumvereniging. Het CBS benadert in zijn tweejaarlijkse steekproef de leden van de Nederlandse Museumvereniging die de vragenlijst van Museana niet hebben ingevuld en daarnaast nog ± 250 musea die geen lid zijn van de Museumvereniging met een beknopte vragenlijst.

VERENIGING VAN
RIJKSMUSEA

De Vereniging van Rijksmusea verenigt de verzelfstandigde rijksmusea en een aantal andere musea. Zij is een werkgeversorganisatie, die ook de belangen van de leden behartigt, met name bij het rijk.

NEDERLANDSE
MUSEUMVERENIGING

De Nederlandse Museumvereniging is de brancheorganisatie van ruim 400 musea in Nederland. Zij streeft naar een sterke museumsector, voor iedereen, midden in de samenleving. Zij behartigt de collectieve belangen van de leden, biedt ze een forum, verleent diensten en biedt ondersteuning door het collectieve imago van musea te versterken.

Colofon

COPYRIGHT
Museumcijfers 2011 is een uitgave van de Stichting Museana. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

DISCLAIMER
Ondanks alle aan de samenstelling van deze uitgave bestede zorg kan de uitgever geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

December 2012

Stichting Museana
Rapenburgerstraat 123
1011 VL Amsterdam

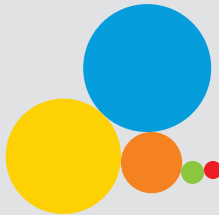
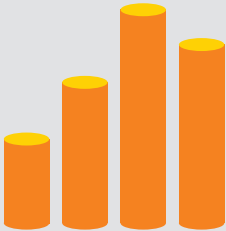
tel. 020 – 5512915
benchmark@museana.net
www.museana.net

DATABEWERKING
Eric Verhoog
(ABF Research, Delft)

SAMENSTELLING
Toine Berbers
(Vereniging van Rijksmusea)
Marieke Krabshuis
(Nederlandse Museumvereniging)

VORMGEVING
Uncoated
Studio wilfredtimo

DRUKWERK
Drukkerij Pascal

Stichting Museana
Rapenburgerstraat 123
1011 VL Amsterdam

tel. 020 – 5512915
benchmark@museana.net
www.museana.net